

7. Положення про Департамент оперативної діяльності Адміністрації Державної прикордонної служби України : Наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України від 16 квітня 2011 р. № 245 / Окреме видання.

8. Ляшук Р.М. Діяльність відділів прикордонної служби Державної прикордонної служби України (адміністративно-правовий аспект) : [монографія] / Р.М. Ляшук – Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2015. – 386 с.

9. Інструкція з організації оперативно-службової діяльності відділу прикордонної служби Державної прикордонної служби України. Частина I (відділ прикордонної служби) : Наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України від 29 вересня 2009 р. № 1040. – Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2010. – 176 с.

10. Про затвердження Зводу відомостей, що становлять державну таємницю : Наказ Служби безпеки України від 12 серпня 2005 р. № 440 // Офіційний вісник України – 2005. – № 34. – Ст. 2089.

ВЛАСЕНКО Д. В.,

аспірант

(Міжнародний університет бізнесу та права)

УДК 342.95

СУЧАСНИЙ СТАН АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

У статті розглядаються теоретичні підходи та сучасний стан адміністративно-правового регулювання у сфері діяльності Національної поліції України. Підкреслюється, що на сучасному етапі в Україні формується система адміністративно-правових актів, які врегульовують діяльність Національної поліції України. У значній мірі прийняття цих актів обумовлюється євроінтеграційними прагненнями нашої держави, а тому на їх зміст впливають міжнародні, зокрема європейські, стандарти.

Ключові слова: адміністративно-правове регулювання, сфера адміністративно-правового регулювання, цілі адміністративно-правового регулювання, законодавство, Національна поліція України.

В статье рассматриваются теоретические подходы и современное состояние административно-правового регулирования в сфере деятельности Национальной полиции Украины. Подчеркивается, что на современном этапе в Украине формируется система административно-правовых актов, регулирующих деятельность Национальной полиции Украины. В значительной степени принятие этих актов обуславливается евроинтеграционными стремлениями нашего государства, а потому на их содержание влияют международные, в частности европейские, стандарты.

Ключевые слова: административно-правовое регулирование, сфера административно-правового регулирования, цели административно-правового регулирования, законодательство, Национальная полиция Украины.

The article deals with theoretical approaches and current state of administrative and legal regulation in the sphere of the National Police of Ukraine. It is emphasized that at this stage in Ukraine the system of administrative-legal acts regulating the activities of the National Police of Ukraine. To a large extent driven by the adoption of these acts the European aspirations of our country, and therefore their content is influenced by international, particularly European standards.

Key words: *administrative and legal regulation, administrative-legal regulation goals administrative legal regulation, legislation, National Police of Ukraine.*

Вступ. На сучасному етапі розвитку правової системи України одним із найактуальніших залишається питання реформування правоохоронної системи України. 2 липня 2015 року було прийнято Закон України «Про Національну поліцію», яким було закладено правові основи організації та діяльності Національної поліції України, статус поліцейських, а також порядок проходження служби в Національній поліції України [1]. Водночас система суспільних відносин щодо функціонування Національної поліції є настільки складною, що потребує прийняття ряду підзаконних актів, а також реформування законодавства, що існувало раніше та регулювало діяльність міліції. Все це обумовлює актуальність розгляду сучасного стану адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України.

Вказаним питанням у тій чи іншій мірі приділяли увагу П. Біленчук, Л. Іщенко, М. Криштанович, О. Кузьменко, М. Курко, В. Чумак, А. Ярмолюк та інші дослідники.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження сучасного стану адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України.

Результати дослідження. Насамперед слід зазначити, що правове регулювання є однією з ключових категорій у теорії права, оскільки відображає процес втілення положень правових норм в реальну поведінку суб'єктів права. Правове регулювання є різновидом соціального регулювання, тобто цілеспрямованого впливу на поведінку людей з метою її коригування в реальному житті. Як відзначає В. Гойман, право існує тому, що воно діє, здійснює вплив на учасників правового спілкування, проявляє активність у суспільній сфері. Подібно державі, право не може проявляти себе, не проявляючи енергії у відношенні тих суб'єктів, які знаходяться у зоні його досягання [2, с. 75]. П. Рабінович зазначає, що правовим регулюванням є здійснюваний державою за допомогою всіх юридичних засобів владний вплив на суспільні відносини з метою їх упорядкування, закріплення, охорони і розвитку [3, с. 151]. Згідно з іншим тлумаченням правове регулювання – це здійснюваний усією системою юридичних засобів вплив на суспільні відносини з метою їх упорядкування [4, с. 542]. Схоже визначення дає В. Ткаченко, згідно з яким правовим регулюванням є здійснюваний за допомогою юридичних засобів процес упорядкування суспільних відносин з метою забезпечення певної сукупності соціальних інтересів, які вимагають правового регулювання [5, с. 207–208]. Виходячи із вказаних підходів, можна сказати, що правове регулювання є процесом, який опосередковує зв'язок між правовими нормами та реальними суспільними відносинами, врегульованими цими нормами. З урахуванням цього адміністративно-правове регулювання діяльності Національної поліції України доцільно розглядати як процес упорядкування за допомогою адміністративно-правових норм уповноваженими суб'єктами відповідних суспільних відносин, які виникають у зв'язку з організацією та функціонуванням Національної поліції України.

Відзначимо, що в адміністративно-правовому регулюванні діяльності Національної поліції України яскраво виявляються загальні тенденції, що властиві адміністративному праву сучасної України. Насамперед це зміна ролі і призначення системи органів державної, насамперед виконавчої, влади. Так, якщо раніше метою їх діяльності було управління та регулювання суспільними відносинами, то на сьогодні роль органів виконавчої влади зводиться до створення умов для забезпечення реалізації громадянами своїх прав і свобод. Це властиве і сфері діяльності Національної поліції України.

В контексті розгляду адміністративно-правового регулювання у сфері діяльності Національної поліції України доцільно розглянути такі його складові, як сфера адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України, цілі адміністративно-правового регулювання, адміністративно-правові норми і законодавство у сфері діяльності Національної поліції України.

Так, сфера адміністративно-правового регулювання відносин у сфері діяльності Національної поліції обумовлюється такими аспектами: об'єктом адміністративно-правового регулювання виступають відносини у сфері організації та функціонування органів Національної поліції України; ця сфера охоплює переважно публічні відносини за участі органів публічної влади чи їх представників; застосування у більшості випадків імперативних методів впливу на учасників суспільних відносин та спеціально дозвільного методу правового регулювання. Сфера діяльності Національної поліції України у значній мірі визначається завданнями її діяльності. Згідно зі ст. 2 Закону України «Про Національну поліцію України» завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах забезпечення публічної безпеки і порядку; охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидії злочинності; надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги [1].

Таким чином, вважаємо за доцільне визначати сферу адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України як систему суспільних відносин, які виникають у зв'язку із організацією та функціонуванням Національної поліції в Україні та врегульовуються нормами адміністративного права.

Стосовно категорії цілі, то остання є однією із найбільш важливих та універсальних категорій, що характеризують будь-який вид діяльності. Ціль складає один із регуляторів людської поведінки та обумовлена потребами соціального буття [6, с. 39]. Ціллю адміністративно-правового регулювання є соціально детермінований та науково обґрунтований результат, на досягнення якого спрямований процес регулятивної діяльності шляхом створення та формування систематизованої нормативно-правової бази [7, с. 56]. Ціллю адміністративно-правового регулювання у сфері діяльності Національної поліції України є досягнення максимально можливого рівня законності та правопорядку у суспільстві, у тому числі у зв'язку із налагодженістю та досконалістю діяльності Національної поліції України. При цьому важливим є оперативне внесення змін і прийняття нових актів у цій сфері, оскільки нормативну основу провадження державної політики у сфері діяльності Національної поліції, а також досягнення відповідних цілей адміністративно-правового регулювання становить система законодавства.

Очевидно, що адміністративно-правові норми і законодавство у сфері діяльності Національної поліції є ключовими категоріями адміністративно-правового регулювання цієї сфери, адже одним з важливих факторів забезпечення законності і правопорядку слід вважати науково і практично обґрунтовану систему законодавства. Більш того, законодавство є найважливішою категорією інструментів державного регулювання, за допомогою яких держава вимагає від суб'єктів суспільних відносин виконання своїх рішень [8, с. 61].

На сьогодні існує значна кількість підходів до класифікації нормативно-правових, у тому числі адміністративно-правових, актів у різних сферах суспільного життя. Однак найбільш важливою класифікацією нормативно-правових актів у сфері діяльності Національної поліції в Україні, безумовно, є їх поділ за юридичною силою. За цим критерієм О. Скакун визначила таку систему актів: 1) Конституція, конституційні закони; 2) ратифіковані Верховною Радою України міжнародні договори; 3) кодифіковані та звичайні (поточні) закони; 4) постанови Верховної Ради України; 5) укази Президента України; 6) постанови Кабінету Міністрів України; 7) накази міністерств, інших центральних органів виконавчої влади; 8) постанови Верховної Ради Автономної Республіки Крим; 9) рішення Ради Міністрів АРК; 10) рішення органів місцевого самоврядування; 11) акти інших державних органів і посадових осіб у випадках, передбачених законодавством; 12) локальні акти – акти адміністрацій

підприємств, установ, організацій [9, с. 459]. Враховуючи цей підхід, розглянемо основні нормативно-правові акти, якими визначаються правові засади організації і функціонування Національної поліції в Україні.

Безумовно, очолює ієрархію правових актів, які регулюють суспільні відносини у вказаній сфері, Конституція України. Наприклад, відповідним положенням слід вважати ст. 17 Конституції, у якій передбачено, що захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу. Не менш важливим є і положення ст. 9 Конституції України, де вказано, що Україна визнає пріоритет загальнолюдських цінностей, поважає загальновизнані принципи міжнародного права [10]. Ці норми є вагомими у значній мірі тому, що сам процес трансформації органів міліції в органи Національної поліції – закономірний результат впливу міжнародних, зокрема євро інтеграційних, процесів на національну правову систему, саме прагнення до відповідності європейським стандартам у значній мірі обумовило реформування органів міліції.

Ключову роль, безумовно, відіграє Закон України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року № 580-VIII [1]. Так, у ст. 1 цього Закону визначається, що Національна поліція України – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. Важливе значення має і Розд. II цього Закону, у якому вказується, що до принципів діяльності Національної поліції України відносяться верховенство права, дотримання прав і свобод людини і громадянина, законність, відкритість та прозорість, політична нейтральність, взаємодія з населенням на засадах партнерства, безперервність. Визначається у цьому Законі і система поліції та статус поліцейських, повноваження поліції, види та особливості застосування поліцейських заходів тощо [1].

Постановою КМУ від 28 жовтня 2015 року № 877 було затверджено Положення про Національну поліцію, яке було прийнято на підставі вищевказаного Закону та у певній мірі деталізує його. У Положенні детально розкриваються повноваження Національної поліції у різних сферах суспільного життя. Вказується, що Національна поліція є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ і який реалізує державну політику у сферах забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку [11].

Важливим є і питання про знаки розрізнення поліцейських та їх однострій. Для вирішення цього питання було прийнято ряд підзаконних нормативних актів. Зокрема, Постановою КМУ «Про однострій поліцейських» від 30 вересня 2015 року № 823 затверджені опис і зразки предметів однострою поліцейських [12]. А 23 грудня 2015 року було видано Наказ МВС «Про організацію видачі спеціальних жетонів поліцейським», яким було визначено послідовність дій працівників підрозділів кадрового забезпечення апарату Національної поліції України, головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві, міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України, закладів, установ Національної поліції України щодо оформлення, обліку, видачі спеціальних жетонів поліцейським.

На рівні спеціальних підзаконних нормативно-правових актів вирішуються і кадрові питання. Зокрема, це Наказ МВС «Про затвердження Інструкції про порядок проведення атестування поліцейських» від 17 листопада 2015 року № 1465 [13], а також Наказ МВС «Про організацію добору (конкурсу) та просування по службі поліцейських» від 25 грудня 2015 року № 1631 [14].

Певну роль у діяльності Національної поліції відіграють акти, які були прийняті у зв'язку із функціонуванням органів міліції, проте ще не були актуалізовані у зв'язку із набуттям чинності вищезгаданого Закону «Про національну поліцію». Зокрема, це Наказ МВС «Про організацію діяльності чергових частин органів і підрозділів внутрішніх справ України, направленої на захист інтересів суспільства і держави від протиправних посягань» від

28 квітня 2009 року № 181 [15], Наказ МВС «Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку в ізоляторах тимчасового тримання органів внутрішніх справ України» від 2 грудня 2008 року № 638 [16], Наказ МВС «Про затвердження Положення про порядок роботи зі зверненнями громадян і організації їх особистого прийому в системі Міністерства внутрішніх справ України» від 10 жовтня 2004 року № 1177 [17], Наказ МВС «Про затвердження Інструкції про порядок функціонування дактилоскопічного обліку експертної служби МВС України» від 11 вересня 2001 року № 785 [18]. У певній мірі ці та інші законодавчі акти, які не втратили чинності у зв'язку із прийняттям вищевказаного Закону «Про Національну поліцію» потребують свого перегляду та актуалізації згідно із сучасними вимогами та тенденціями правового регулювання.

Висновки. Таким чином, на сучасному етапі в Україні формується система адміністративно-правових актів, які врегульовують діяльність Національної поліції України. У значній мірі прийняття цих актів обумовлюється євроінтеграційними прагненнями нашої держави, а тому на їх зміст впливають міжнародні, зокрема європейські, стандарти. Ключовим же завданням правоохоронної системи, у тому числі і Національної поліції, залишається максимально можливе забезпечення прав і свобод людини і громадянина, що і обумовлює необхідність реформування відповідного законодавства.

Список використаних джерел:

1. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII // Відомості Верховної Ради. – 2015. – № 40–41. – Ст. 379.
2. Общая теория права и государства : [учебник] / под ред. В. Лазарева. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Юристъ, 2001 – 520 с.
3. Рабінович П. Основи загальної теорії держави і права / П. Рабінович. – К. : Атака, 1995. – 176 с.
4. Загальна теорія держави та права : [підручник] / [М. Кельман, О. Мурашин, Н. Хома]. – 3-тє видання, стереотипне. – Львів : Новий Світ – 2000, 2009. – 584 с.
5. Загальна теорія держави і права / [М. Цвік, О. Петришин, Л. Авраменко та ін.] ; за ред. М. Цвіка, О. Петришина. – Х. : Право, 2009. – 684 с.
6. Ропак Н. Категория цели: проблемы исследования / Н. Ропак. – М. : Мысль, 1980. – 126 с.
7. Пирожкова Ю. Адміністративно-правове регулювання у сфері автомобілебудування в Україні: організаційно-правовий аспект : [монографія] / Ю. Пирожкова. – Запоріжжя : ЗНУ, 2008. – 230 с.
8. Рудий В. Законодавче забезпечення реформи системи охорони здоров'я в Україні / В. Рудий. – К. : Сфера, 2005. – 272 с.
9. Теорія держави і права: Енциклопедичний курс : [підручник] / О. Скакун. – Х. : Еспада, 2006. – 776 с.
10. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
11. Положення про Національну поліцію : Затверджене Постановою КМУ від 28 жовтня 2015 року № 877 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248607704>.
12. Про однострій поліцейських : Постанова КМУ від 30 вересня 2015 року № 823 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/823-2015-%D0%BF/paran9#n9>.
13. Про затвердження Інструкції про порядок проведення атестування поліцейських : Наказ МВС від 17 листопада 2015 року № 1465 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1445-15>.
14. Про організацію добору (конкурсу) та просування по службі поліцейських : Наказ МВС від 25 грудня 2015 року № 1631 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0049-16>.

15. Про організацію діяльності чергових частин органів і підрозділів внутрішніх справ України, направленої на захист інтересів суспільства і держави від протиправних посягань : Наказ МВС від 28 квітня 2009 року № 181 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0786-09/conv>.

16. Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку в ізоляторах тимчасового тримання органів внутрішніх справ України : Наказ МВС від 2 грудня 2008 року № 638 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0137-09>.

17. Про затвердження Положення про порядок роботи зі зверненнями громадян і організації їх особистого прийому в системі Міністерства внутрішніх справ України : Наказ МВС від 10 жовтня 2004 року № 1177 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1361-04>.

18. Про затвердження Інструкції про порядок функціонування дактилоскопічного обліку експертної служби МВС України : Наказ МВС від 11 вересня 2001 року № 785 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1066-01/conv>.

ГЕОРГІЄВСЬКИЙ Ю. В.,
кандидат юридичних наук, доцент,
начальник
(Головне управління юстиції
у Харківській області)

УДК 342.95

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СТРУКТУРНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ МЕХАНІЗМУ ЗАСТОСУВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Стаття присвячена визначенню проблемних питань забезпечення ефективної структурної організації механізму застосування повноважень органами державної виконавчої влади та органами місцевого самоврядування в умовах конституційно-правової реформи, а також обґрунтуванню шляхів їх вирішення. Окремо виділено проблему вдосконалення правового регулювання відносин між державою і бізнесом як перспективний напрям поживлення інвестиційного клімату в Україні.

Ключові слова: *структурна організація, повноваження, органи державної виконавчої влади, органи місцевого самоврядування.*

Статья посвящена определению проблемных вопросов обеспечения эффективной структурной организации механизма применения полномочий органами государственной исполнительной власти и органами местного самоуправления в условиях конституционно-правовой реформ, а также обоснованию путей их решения. Отдельно выделена проблема совершенствования отношений между государством и бизнесом как перспективное направление улучшения инвестиционного климата в Украине.

Ключевые слова: *структурная организация, полномочия, органы государственной исполнительной власти, органы местного самоуправления.*

